

Obsah

Předmluva	11
Úvod	13
1. Politologie	14
1.1 Politologie jako věda	14
1.2 Disciplíny politologie	19
1.3 Metody politologie a politologický výzkum	22
1.4 Politologie a ostatní vědy	24
1.5 Vývoj a nejvýznamnější představitelé politického myšlení	26
1.6 Založení a vývoj politologie v USA	30
1.7 Vznik a vývoj politologie v Evropě	32
1.8 České politické myšlení a jeho představitelé	33
David Easton: <i>Politologie ve Spojených státech</i>	36
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	40
<i>Rozšiřující literatura</i>	41
2. Politika	42
2.1 Politika. Politický program. Politický konflikt	42
Karel Čapek: <i>O politice</i>	45
Niccoló Machiavelli: <i>Vladař</i>	49
Václav Havel: <i>Politika a svědomí</i>	51
Václav Bělohradský: <i>O politice politické a antipolitické</i>	53
Max Weber: <i>Etika a politika</i>	55
Petr Pithart: <i>Chvála politiky aneb návod, jak ji ostouzet</i>	57
2.2 Politický systém. Moc. Autorita	59
2.3 Politická kultura, politická socializace	60
2.4 Politická participace	61
2.5 Veřejné mínění. Masová média	63
Gabriel Almond, Sidney Verba: <i>Pocit občanské způsobilosti</i> ..	64
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	67
<i>Rozšiřující literatura</i>	69
3. Politické strany. Politický pluralismus	70
3.1 Teorie politického pluralismu	70
3.2 Politické strany	71
3.3 Levice a pravice	73
3.4 Koalice politických stran	77
3.5 Systémy politických stran	78

Edvard Beneš: <i>Psychologie politického stranictví jako zjev antidemokratický</i>	79
Seymour Lipset, Stein Rokkan: <i>Politická strana: činitel konfliktu a nástroj integrace</i>	82
Mancur Olson: <i>Logika kolektivního jednání</i>	84
3.6 Financování politických stran	85
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	90
<i>Rozšiřující literatura</i>	91
4. Volby a volební systémy	92
4.1 Volby	92
4.2 Formy přímé demokracie: referendum, iniciativa a odvolání	95
Anthony Downs: <i>Základní logika hlasování: Shrnutí</i>	96
Angus Campbell, Philip Converse, Warren Miller, Donald Stokes: <i>Formování politických představ a změna politické orientace</i> ..	97
4.3 Volební systémy	101
4.4 Volební systém v ČR	105
4.4.1 Volby do Sněmovny	106
4.4.2 Volby do Senátu	106
Václav Bělohradský: <i>Volební systém a demokracie: K prvnímu výročí svobodných voleb</i>	109
John S. Mill: <i>O pravé a nepravé demokracii; zastoupení všech a zastoupení pouze většiny</i>	111
Andrew M. Carstairs: <i>Poměrné systémy</i>	113
4.5 Teorie racionální volby	118
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	121
<i>Rozšiřující literatura</i>	124
5. Stát	125
5.1 Pojmenování státu	125
5.2 Vznik státu a teorie jeho vzniku	125
5.3 Podstata teorie státu	126
5.4 Vymezení státu podle obyvatelstva	128
5.5 Stát jako subjekt mezinárodního práva. Suverenita	128
5.6 Funkce státu	129
5.7 Sociální stát	130
5.8 Formy státu	133
Platón: <i>Obec</i>	136
Aristotelés: <i>Pojem, vznik, význam a složky obce</i>	138
Thomas Hobbes: <i>Leviathan</i>	140
John Locke: <i>O stavu přirozeném</i>	142
Jean J. Rousseau: <i>O společenské smlouvě neboli zásady státního práva</i>	144

Vladimír I. Lenin: <i>Stát a revoluce</i>	147
Robert Nozick: <i>Anarchie, stát a utopie</i>	149
<i>Idea české státnosti</i>	151
5.9 Státní symboly	154
<i>Preambule Ústavy České republiky</i>	159
<i>Preambule Ústavy Slovenské republiky</i>	160
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	160
<i>Rozšiřující literatura</i>	162
6. Demokracie	163
6.1 Teoretické vymezení demokracie	163
6.2 Reálná demokracie	166
6.3 Základní otázky demokracie	167
6.4 Způsoby demokratické kontroly	170
6.5 Občan a právo v demokratickém státě	171
6.6 Právo na soudní ochranu	172
Tomáš G. Masaryk: <i>Demokracie jako názor na svět a život</i>	173
Periklés: <i>Epitaphios</i>	176
Robert A. Dahl: <i>Instituce polyarchie</i>	178
Alexis de Tocqueville: <i>Tyranie většiny</i>	179
Karl R. Popper: <i>Uzavřená a otevřená společnost</i>	181
Hlava první Ústavy ČR	183
6.7 Demokratický ekonomický systém	184
Petr L. Berger: <i>Nejistý triumf demokratického kapitalismu</i>	186
Michael Novak: <i>Duch demokratického kapitalismu</i>	188
6.8 Kritika demokracie	190
6.8.1 Kritika demokracie: Teorie elit	190
Muammar Al-Kaddáfí: <i>Lidové kongresy a lidové výbory</i>	191
Joseph A. Schumpeter: <i>Některé závěry analýzy demokratického procesu</i>	193
Josef L. Fischer: <i>Skladebná demokracie</i>	195
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	198
<i>Rozšiřující literatura</i>	200
7. Ústava	201
7.1 Ústava a stát	201
7.2 Ústava a státnost	203
7.3 Teoretický základ ústavy	206
7.3.1 Teorie suverenity lidu	208
7.3.2 Koncepce omezené vlády: vláda práva a právní stát	210
7.3.3 Legitimita	212
7.3.4 Princip oddělení moci a systém brzd a rovnováh	214

7.4 Parlament	217
7.4.1 Funkce parlamentu	218
7.4.2 Struktura parlamentu	221
7.5 Výkonné orgány	224
7.5.1 Hlava státu	225
7.5.2 Vláda	226
7.5.3 Správa	227
7.6 Soudy	228
7.6.1 Vůle většiny, nebo práva jednotlivce?	228
7.6.2 Ústavní soudnictví	230
Vladimír Klokočka: <i>Princip materiálního právního státu</i> a hodnotová vázanost Ústavy	231
Charles L. Montesquieu: <i>O anglické ústavě</i>	232
Alexandr Hamilton, James Madison, John Jay: <i>Federalista</i> č. 78	234
7.7 Český ústavní vývoj	236
7.8 Ústava České republiky	242
<i>Hlava II.–IV. Ústavy ČR</i>	244
7.9 Územní samospráva	255
John S. Mill: <i>O místních zastupitelských sborech</i>	258
Elinor Ostromová: <i>Správa věcí společných</i>	260
7.10 Role státu v ekonomické oblasti. Hospodářská politika	262
7.10.1 Ústřední banka	264
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	265
<i>Rozšiřující literatura</i>	267
8. Hodnotový rozměr demokracie a lidská práva	269
Vladimír Čermák: <i>O hodnotovém řádu</i>	270
8.1 Svoboda	272
Erich Fromm: <i>Vyčlenění individua a dvojznačnost svobody</i>	274
Isaiah Berlin: <i>Dva pojmy svobody</i>	277
Fjodor M. Dostojevskij: <i>Velký inkvizitor</i>	279
John S. Mill: <i>O svobodě</i>	281
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	283
8.2 Spravedlnost	283
8.2.1 Kritika sociální spravedlnosti	285
Platón: <i>O původu a podstatě spravedlnosti</i>	286
Sofisté: <i>Přirozená spravedlnost</i>	287
Aristotelés: <i>Spravedlnost rozdílecí a opravná</i>	288
Friedrich A. Hayek: <i>Zásady spravedlnosti</i>	290
John Rawls: <i>Hlavní idea teorie spravedlnosti</i>	292
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	293

8.3 Rovnost	294
8.3.1 Sociální stratifikace	295
Jean J. Rousseau: <i>Rozprava o příčinách a původu nerovnosti mezi lidmi</i>	297
Alexis de Tocqueville: <i>Politické důsledky společenského zřízení Angloameričanů</i>	298
George Orwell: <i>Farma zvířat</i>	300
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	302
8.4 Lidská práva	303
<i>Deklarace nezávislosti USA</i>	309
<i>Prohlášení Charty 77</i>	310
<i>Listina základních práv a svobod</i>	313
Ludvík Vaculík: <i>Život za život</i>	317
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	322
<i>Rozšiřující literatura</i>	323
9. Politické doktríny a ideologie	325
9.1 Liberalismus	327
Friedrich A. Hayek: <i>Principy liberálního společenského řádu</i> ...	329
9.2 Konzervatismus	331
Roger Scruton: <i>Konzervatismus</i>	333
9.3 Křesťanská sociální nauka	334
Jan Pavel II: <i>Centesimus annus</i>	336
9.4 Socialismus	338
G. D. H. Cole: <i>Fabjánský socialismus</i>	340
9.5 Komunismus	342
Karl Marx, Friedrich Engels: <i>Manifest komunistické strany</i> ...	344
9.6 Fašismus a nacismus	346
Adolf Hitler: <i>Německé mládeži</i>	348
9.7 Rasismus	349
Charles Beaumont: <i>Veřelec</i>	352
9.8 Nacionalismus	356
Arnošt Gellner: <i>Poznámka o slabosti nacionalismu</i>	357
9.9 Anarchismus	359
Petr Kropotkin: <i>Zásady anarchie</i>	361
9.10 Feminismus	362
Simone Beauvoirová: <i>Druhé pohlaví</i>	365
9.11 Environmentalismus	367
Aldo Leopold: <i>Etika země</i>	367
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	370
<i>Rozšiřující literatura</i>	371

10. Evropská unie	
10.1 Historie Evropské unie	373
10.2 Instituce Evropské unie	375
10.3 Teorie evropské integrace	378
10.4 Evropská měnová unie	380
10.5 Rozšiřování Evropské unie	381
10.6 Evropská unie a Česká republika	383
<i>Návrh Evropské ústavy</i>	384
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	390
<i>Rozšiřující literatura</i>	390
11. Mezinárodní vztahy	391
11.1 Věda mezinárodních vztahů a její vývoj	391
11.2 Mezinárodní prostředí	393
11.3 Mezinárodní politika a její nástroje	395
11.4 Mezinárodní ekonomická spolupráce	397
11.4.1 Globalizace	399
Joseph Stiglitz: <i>Příslib globálních institucí</i>	403
Stanley Fischer: <i>Obrana Globalizace</i>	407
11.5 Mezinárodní uspořádání ozbrojených sil	410
11.6 Mírová řešení konfliktů	411
11.7 Opatření při ohrožení nebo porušení míru	411
11.8 Válečný stav	412
11.9 Mezinárodní systém	413
11.10 Organizace spojených národů	417
<i>Charta OSN</i>	420
11.12 Organizace severoatlantické smlouvy (NATO)	422
<i>Severoatlantická smlouva</i>	425
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	427
<i>Rozšiřující literatura</i>	428
12. Politická transformace	429
12.1 Česká republika	430
12.2 Chile	433
12.3 Jihoafrická republika	436
Dagmar Šimková: <i>Byly jsme tam taky</i>	438
Karl Jaspers: <i>Čtyři pojmy viny</i>	442
Vojtěch Cepl, Mark Gillis: <i>Transformace hlav a srdcí ve východní Evropě</i>	444
Kader Asmal, Louise Asmal, Ronald Suresh Roberts: <i>Pravdou ke smíření</i>	447
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	449
<i>Rozšiřující literatura</i>	451
Sekundární literatura	452
Slovníček cizích slov	455